

perspective
.brussels

ERU
s c r l - f s
ÉTUDES ET
RECHERCHES
URBAINES

Cellule Vie Étudiante

Study spaces in het Brussels Gewest -

diagnose van het gebruik van de studieruimten, raadpleging van de gebruikers en aanbevelingen om de toegang tot deze diensten te vergemakkelijken

Fasen en conclusies van de door ERU - Etudes et Recherches Urbaines - uitgevoerde begeleidende studie

Bureau bruxellois de la planification / Brussels Planningsbureau

www.perspective.brussels

Doelstelling & verloop van de opdracht

doelstelling

- dankzij een grondige kennis van de “study spaces” en hun gebruikers bijdragen tot de formulering van aanbevelingen voor de uitvoering van een gecoördineerde visie op de toegang tot deze diensten in het Brussels Gewest

verloop

- Fase 1: gegevensverzameling
- Fase 2: workshop #1
- Fase 3: vragenlijst, gesprekken met studenten & workshop #2
- Fase 4: rapport & aanbevelingen

Verloop van de opdracht

Fase 1

- Analyse van de literatuur & online zoeken
- 2 bezoeken op locatie
- 28 telefoongesprekken met beheerders
- Identificatie van deelnemers

Fase 2

- Workshop #1 en videoconferentie
- Tussentijds rapport

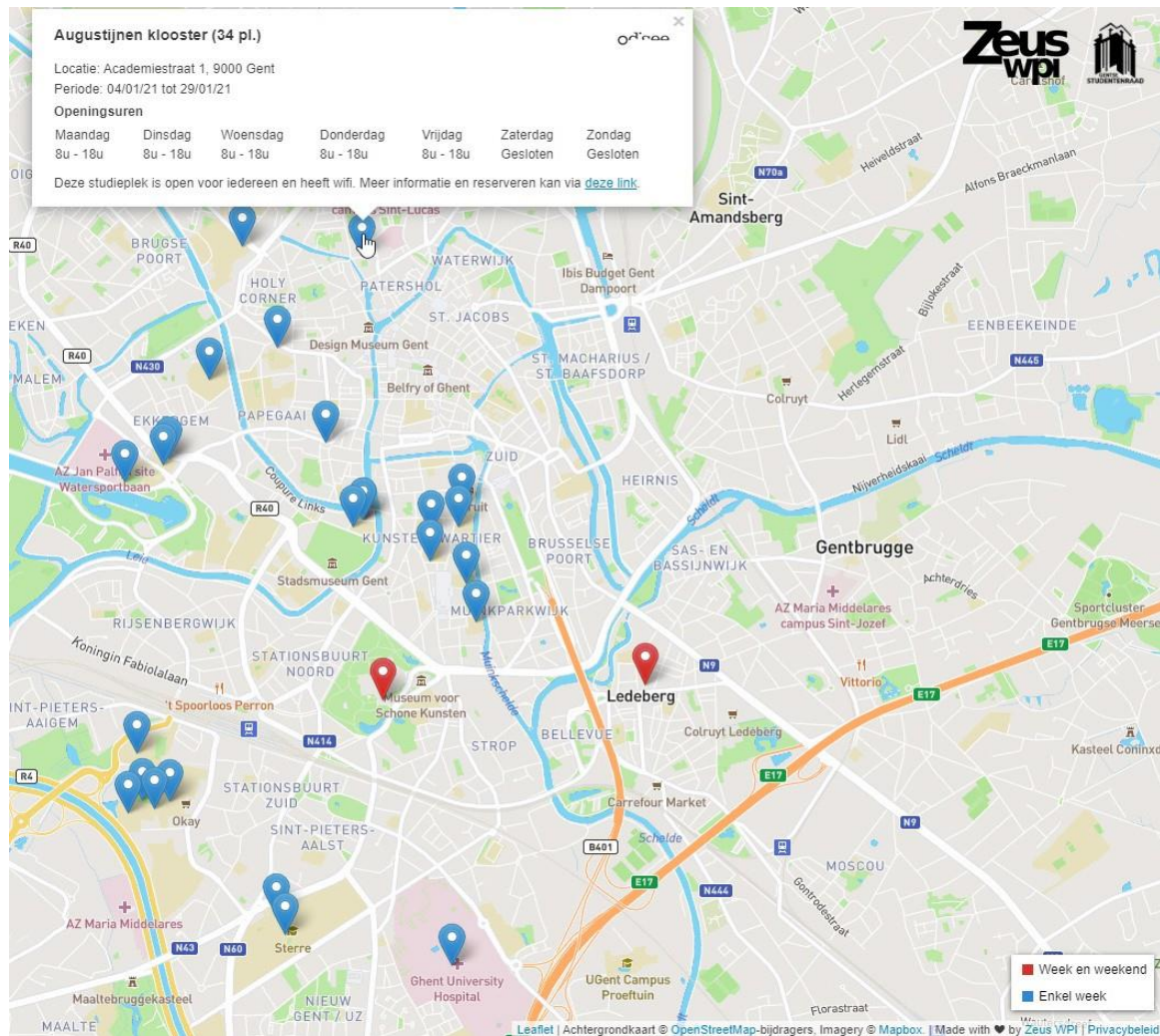
Fase 3

- Rooster met heterogeniteitscriteria
- Online vragenlijst (1077 respondenten)
- 14 individuele gesprekken
- Workshop #2 via videoconferentie

Fase 4

- Eindpresentatie
- Eindrapport & actiefiches
- 'About'-nota

Fase 1: gegevensverzameling

ONLINE ZOEKEN & ANALYSE VAN DE LITERATUUR

- Benchmarking: Antwerpen, Gent, Louvain-La-Neuve, Leuven, Luik
- Tabel actoren & study spaces in het Brussels Gewest
- Definitie 6 typologieën van study spaces

Fase 1: gegevensverzameling

OPENBARE BIBLIOTHEKEN

De Koninklijke Bibliotheek van België (©KBR)

PRIVATE RUIMTEN

Regus-coworkingruimten/Ruimten (©Mindshake PR)

UNIVERSITEITSBIBLIOTHEKEN

Bibliotheek van de ULB (©ULB)

HORECA

JAT' Café, populair café-study space in Brussel (©JAT' Café)

Fase 1: gegevensverzameling

GEMEENTELIJKE, GEMEENSCHAPS- OF VERENIGINGSRUIMTE

Polyvalente gemeentesaal die fungeert als study case (©Gemeente Anderlecht)

THIRD PLACES EN TIJDELIJKE RUITEN

Tijdelijke study space in Thurn & Taxis (©BRIK)

Fase 1: gegevensverzameling

GESPREKKEN MET BEHEERDERS VAN STUDY SPACES

- Op zoek gaan naar beheerders om te interviewen
- Voorbereiden van gespreksvragen:
 - Presentatie beheerder
 - Ervaring met study space
 - Doelgroep
 - Communicatie
 - Beheer locatie (tijdens & los van Covid)
 - Kennis van actorennetwerk
- Telefoongesprekken x 28

Fase 1: gegevensverzameling

ACTOREN VAN DE INSTELLINGEN

- ERG
- HE2B Dienst Slaagkansen Verhogen
- EPFC Dienst Slaagkansen Verhogen - Pedagogische begeleiding
- VUB - Studietrajectbegeleiding
- HE Francisco Ferrer

OVERHEIDSINSTELLINGEN

- Gemeente Anderlecht
- Gemeente Vorst
- Gemeente Molenbeek
- Gemeente Sint-Joosten-Node
- OCMW Stad Brussel

VERENIGINGEN

- Brik
- Cité de la Jeunesse
- Maison de l'Adolescence St-Gilles
- Gemeenschapcentrum Auderghem

OPENBARE BIBLIOTHEKEN

- KBR - Koninklijke Bibliotheek
- Muntpunt
- Elsene (NL & FR)
- Brussel - Rijke Klaren
- Sint-Agatha-Berchem
- Ganshoren (NL)
- Oudergem (NL)
- Watermaal-Bosvoorde

UNIVERSITEITS BIBLIOTHEKEN

- ULB - Bibliothèque Sciences & Technologies
- Sint-Lukas KU Leuven - Bibliothèque 2 Bergen

PRIVÉ ONDERNEMINGEN

- Regus/Spaces
- Verbond van Belgische Ondernemen
- MySherpa
- Student Academy

Fase 1: gegevensverzameling- leerprocessen

- Eerste contacten met beheerders, betrokkenheid bij het proces en toekomstige potentiële genodigden
- Specifieke kenmerken van iedere study space
 - Variatie in werking tussen de verschillende typologieën

Fase 2: workshop #1

Datum: 7 juli 2020

Doelstellingen:

- Ontmoeting tussen beheerders, CSL, studenten
- Uitwisseling van ervaring en praktijken
- Bepaling van acties, tools en mogelijke samenwerkingsverbanden ter verbetering van het aanbod van study spaces

3 brainstormsessies:

- Sessie communicatie
- Sessie beheer van locatie & gebruikers
- Sessie toegankelijkheid & diensten

Fase 2: workshop #1

Deelnemers	Ondernemingen/vzw's	Instellingen	Openbare bibliotheken	Overheidsinstellingen	2 studenten
<ul style="list-style-type: none">•4 animatoren ERU•12 beheerders•2 studenten	<ul style="list-style-type: none">•My Sherpa•Brik vzw	<ul style="list-style-type: none">•HE2B•Bibliotheek Sint- Lukas KU Leuven	<ul style="list-style-type: none">•Bibliotheek NL Ganshoren•KBR•Bibliotheek van de Rijke Klaren, openbaar onderwijs Stad Brussel	<ul style="list-style-type: none">•Studentencel OCMW 1000•Departement Onderwijs, Cultuur en Sport - Gemeente Elsene•Gemeente Anderlecht•N22 Brusselse Gemeenschapcentra	<ul style="list-style-type: none">•HE Lucia De Brouckère•UGent

Fase 2: workshop #1 - leerprocessen

werking van een study space

- Vlotter beheer indien al geïntegreerd binnen de werking van de instelling
- Verschillende behoeften voor de Hogescholen: ruimten voor groepen + individuele personen
- Behoeftte aan een "BHG study spaces" meertalig gewestelijke webplatform
- Belang van verschillende online EN offline communicatiekanalen,/!\
- lockdown & digitale kloof
- Plaatsreservering: verder uit te werken

netwerkvorming van actoren

- Benadrukken van de noodzaak om momenten van uitwisseling te hebben tussen CSL, beheerders en studenten
- begin van samenwerking tussen het OCMW en de bibliotheek van Elsene (informatie delen)

Fase 3: online vragenlijst

Deel 1 : Waar studeer je?

Laat ons er meteen aan beginnen! Hier zijn enkele vragen i.v.m. je kennis van en bezoek aan "studieruimtes": de plaatsen waar je studeert tijdens blokperioden en / of het gedurende jaar.

Hoe belangrijk is studeren buitenshuis (in een gedeelde ruimte) voor jou ?

- Helemaal niet belangrijk
- Een beetje belangrijk
- Heel belangrijk

Als je "Helemaal niet belangrijk" hebt aangevinkt, kan jij ons dan vertellen waarom?

- Ik kan de informatie niet vinden (online en offline)
- Ik studeer liever thuis
- Ik heb niet de tijd / het geld / de middelen om me te verplaatsen
- Ik heb het geprobeerd, maar ik voel me niet goed / Zie het voordeel er niet van in
- Er zijn geen studieplekken op mijn school / universiteit.

Fase 3: online vragenlijst - profiel

1077
antwoorden

- 519 FR
- 345 EN
- 213 NL

geslacht

- 55,8% vrouwen
- 41,6% mannen
- 2,7% X

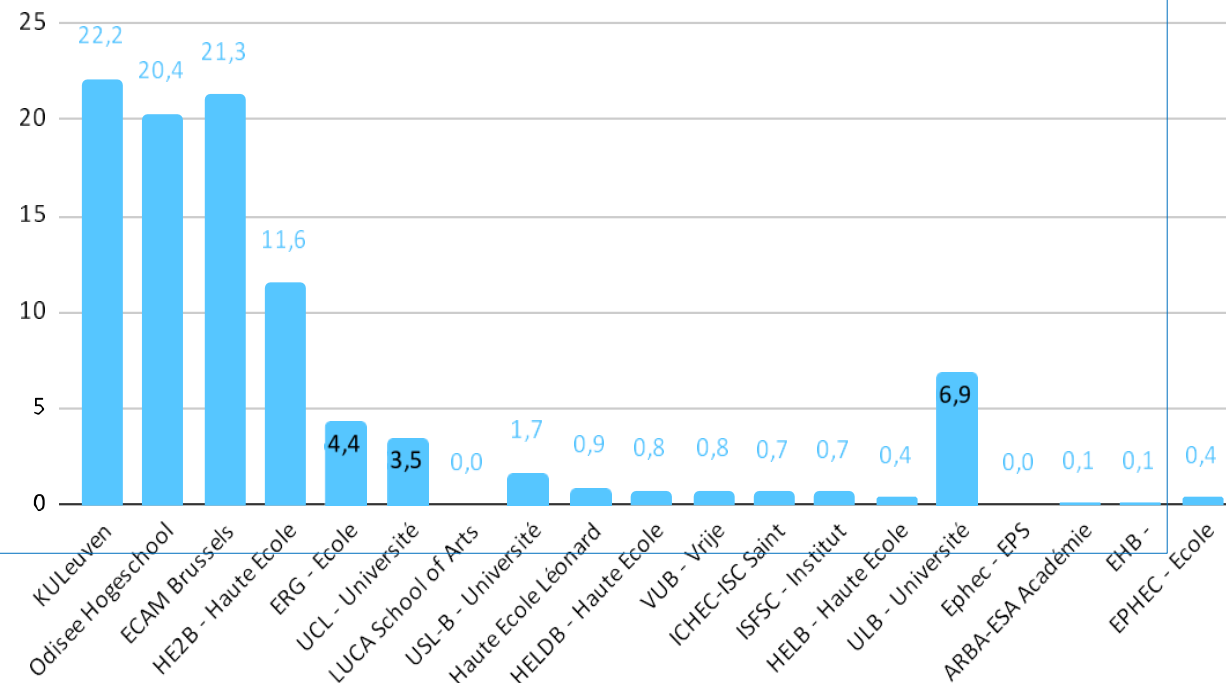
nationaliteit

- 77,3% Belgisch
- 13,8% UE
- 8,9% buiten UE

waar studeren
de
respondenten

- Hogeschool 58,1%
- Universiteit 37,1%
- Kunsthogeschool 4,8%

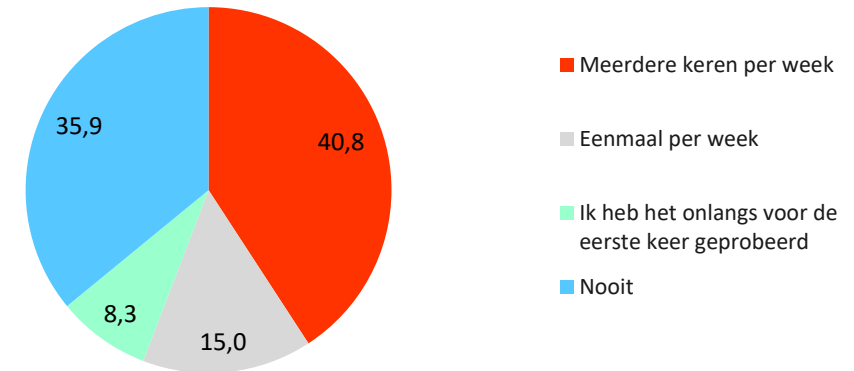
V5 – 'Je instelling' (1056/1077)
Studentenvragenlijst (september 2020)

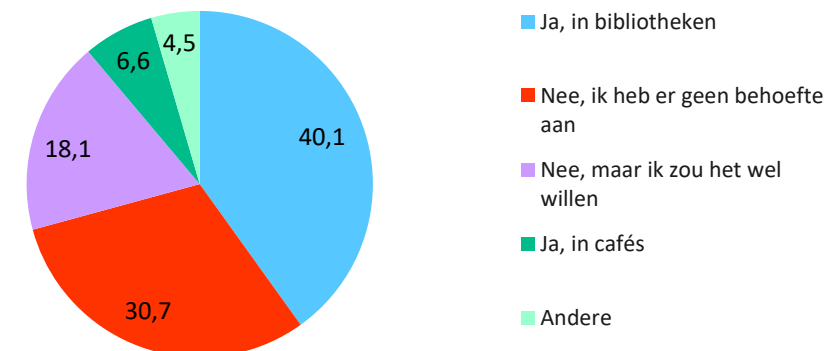
Fase 3: online vragenlijst – gebruik study spaces

- 76,2 % vindt ze belangrijk
 - 44,6% heel belangrijk en 31,6% een beetje belangrijk
- 55,8% maakt gebruik van study spaces ten minste eenmaal per week
 - 40,8% meerdere keren per week
- Het belang van study spaces verandert niet met de studie jaren

V9 – Tijdens de blokperiode maak je gebruik van study spaces (1066/1077)
Studentenvragenlijst (september 2020)

V12 – Maak je buiten de blokperiode gebruik van study spaces? (1060/1077)
Studentenvragenlijst (september 2020)

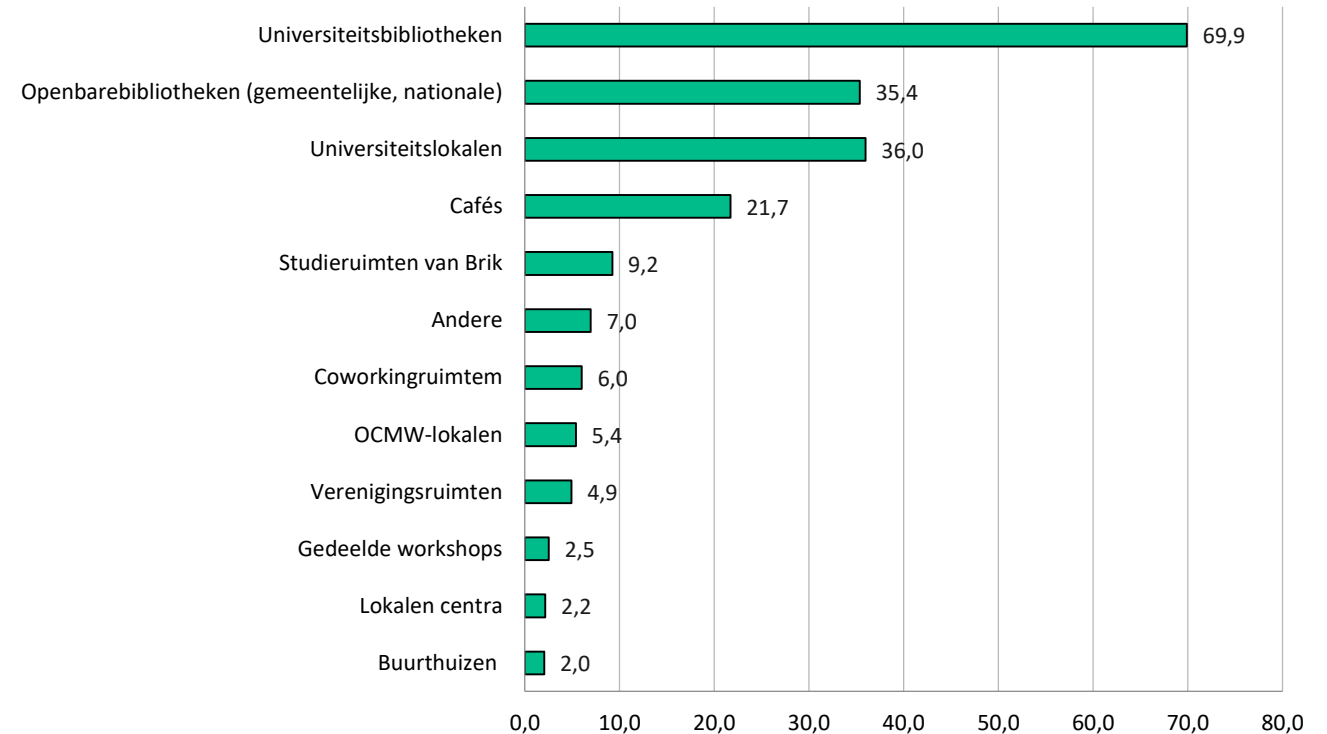

Fase 3: online vragenlijst – gebruik study spaces

- Meest populaire study spaces:

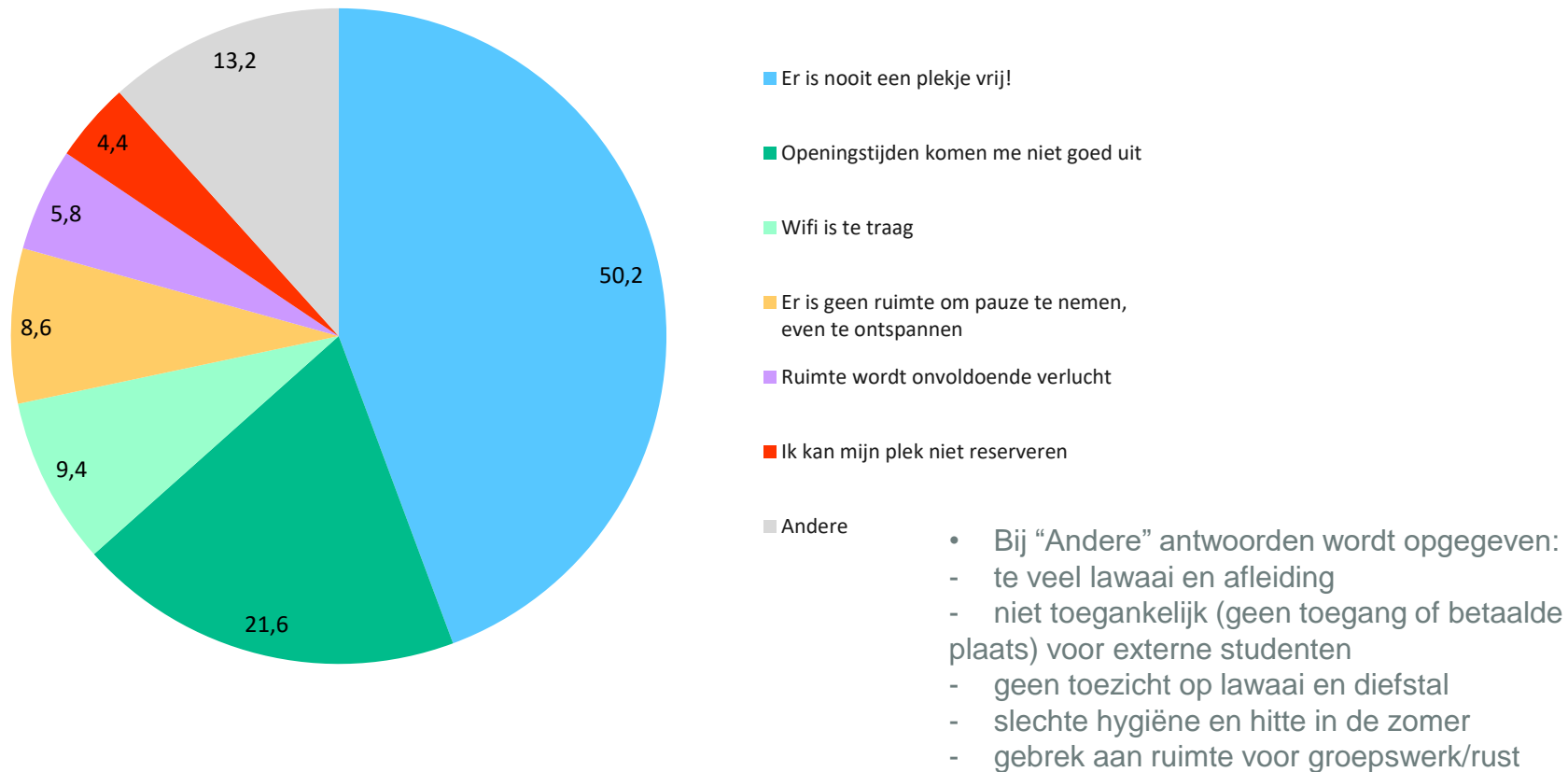
- universiteitsbibliotheken
- openbare bibliotheken
- universiteitslokalen
- cafés

V10 - Van welke van deze study spaces maak je gebruik? (834/1077)

Fase 3: online vragenlijst – gebruik study spaces

V18 – Wat zijn de belangrijkste problemen waarmee je te maken krijgt bij de study spaces waarvan je gebruikmaakt (833/1077)

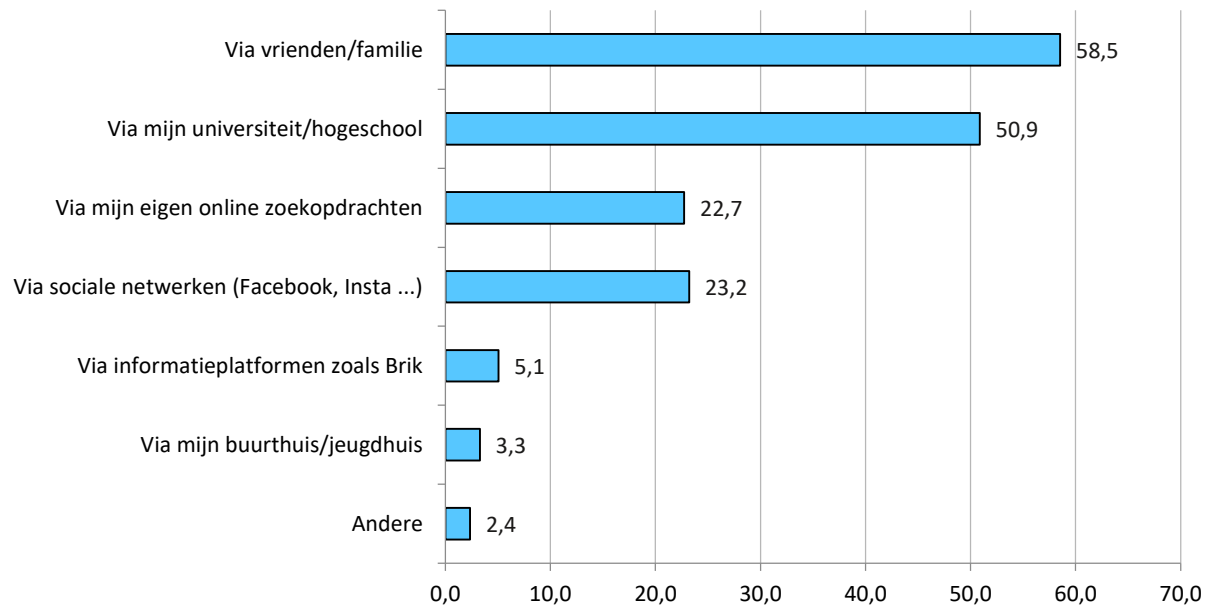
Fase 3: online vragenlijst – communicatie

Meest gebruikte kanalen:

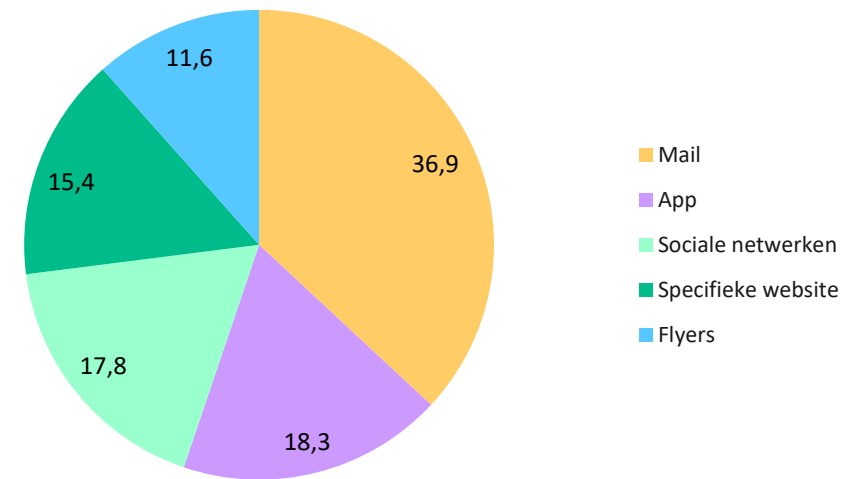
- mond-tot-mondreclame
- newsletter, communicatiekanalen van instellingen
- zelf online zoeken

Voorkeur studenten:

V11 – Hoe heb je erover gehoord? (849/1077)

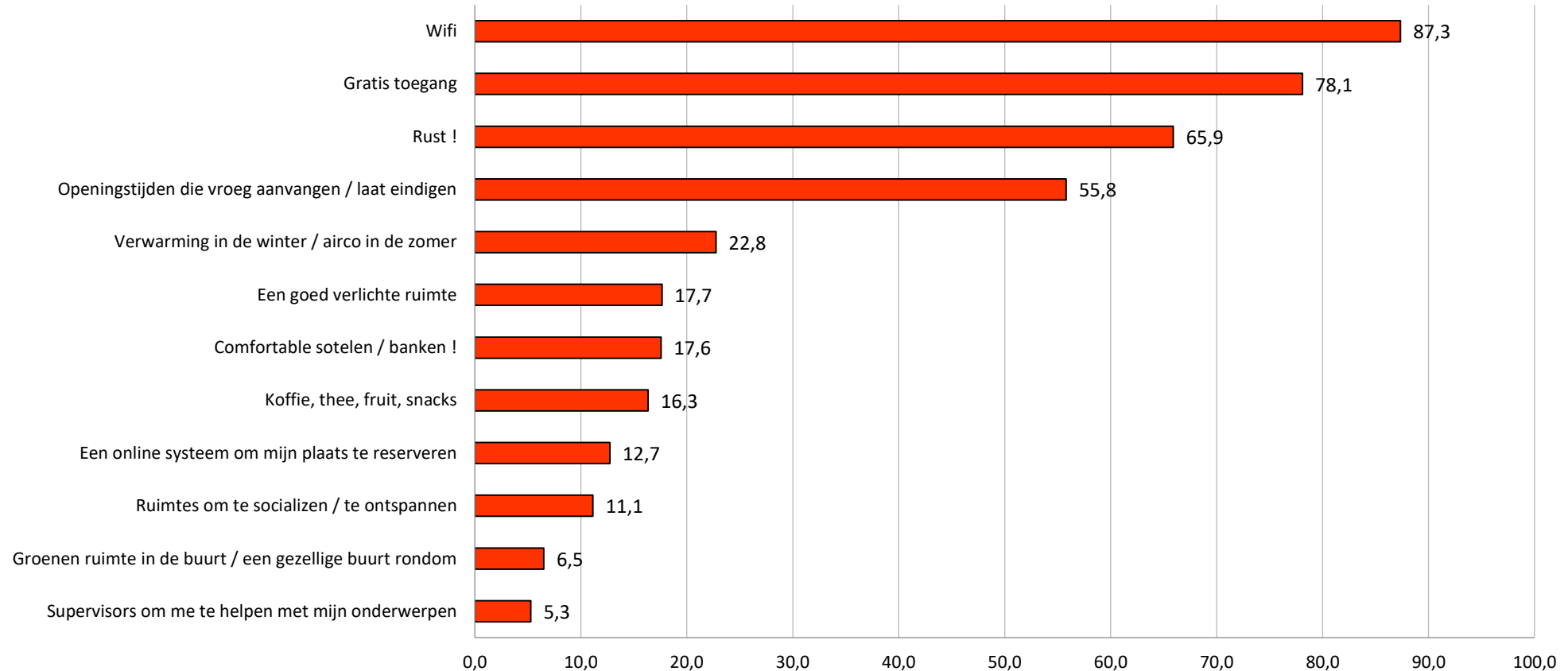

V14 – Hoe wil je geïnformeerd worden over de beschikbare studieplekken in Brussel?

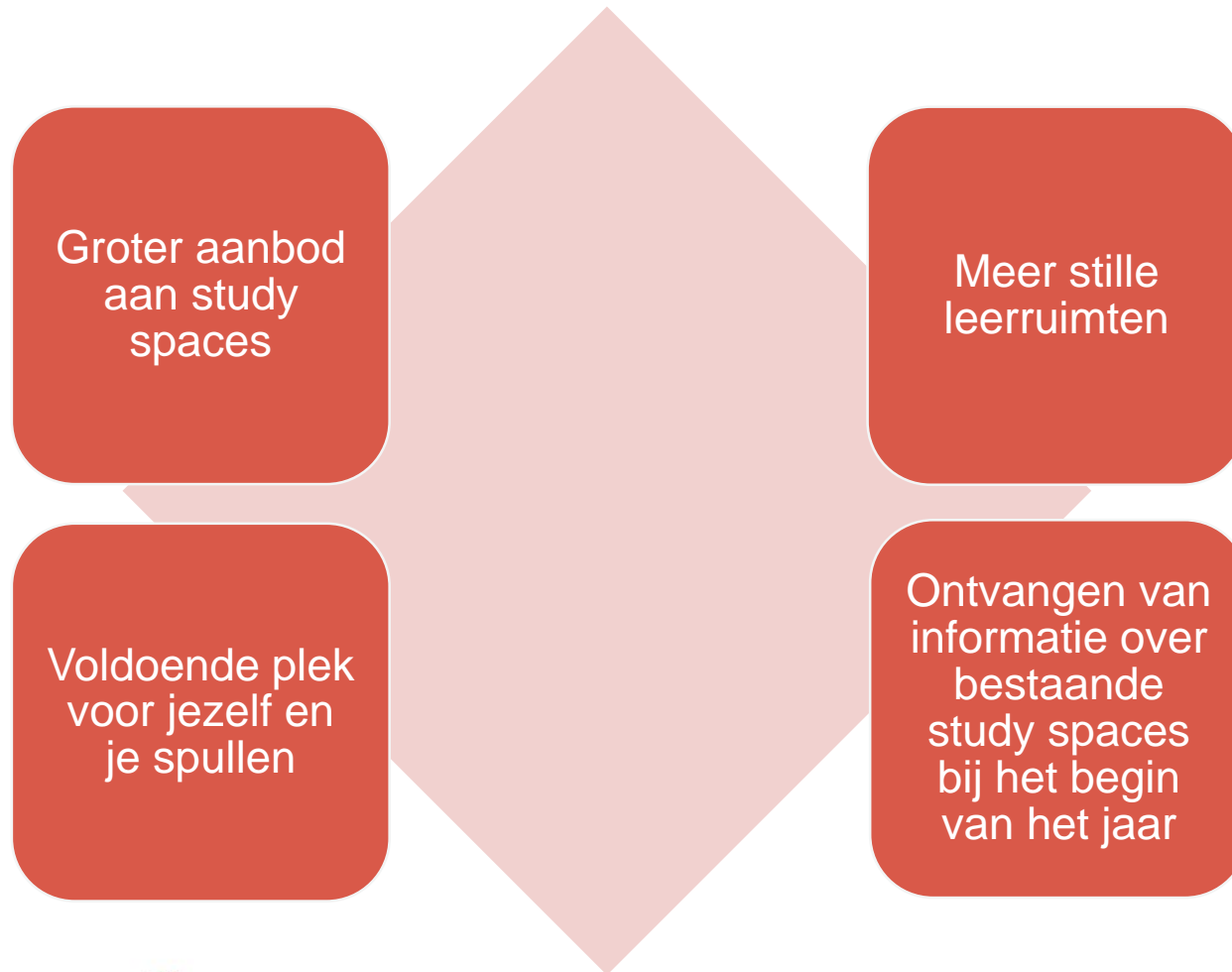
Fase 3: online vragenlijst – verwachtingen

V15 - Wat verwacht je in de eerste plaats van study spaces (1059/1077)

Fase 3: online vragenlijst – leerprocessen

Studentenbehoefte

Fase 3: individuele gesprekken

PROFIELEN GEBASEERD OP HET CRITERIAROOSTER

- geslacht
- gebruik van study spaces
- studiejaar/soort studie
- nationaliteit
- type woning

STRUCTUUR VERGELIJKBAAR MET VRAGENLIJST WAARBIJ NADER WORDT INGEGAAN

- Gezins situatie (wie studeert binnen het gezin?)
- Schoolprestaties (zittenblijven, leren en ontwikkelen van werkmethoden)
- Definitie van een study space
- Studeren in COVID-tijd
- Informele communicatiekanalen
- Verplaatsingen

14 STUDENTEN (5 NL, 8 FR en 1 EN)

- 8 mannen, 6 vrouwen
- Variatie in het gebruik van study spaces => studenten economie, recht, talen/vertaling, onderwijs, kinesitherapie, IT, beeldende kunst/technieken, engineering
- Meerderheid afkomstig uit het tweede jaar (soms tweede studiecycclus)

Fase 3: entretiens individuels - apprentissages

communicatie

- Studenten voelen zich over het algemeen vrij slecht geïnformeerd
- Studentencomités en sociale netwerken onder studenten, als instellingen-bemiddelaar, en studenten zijn moeilijk te bereiken/schoolmoe
- Alle informatie wordt verkregen via Facebook
- Groepen cursussen worden soms beheerd in samenwerking met scholen
- Andere sociale netwerken lijken niet te worden gebruikt

platform rond study spaces spaces

- Interesseert iedereen
- Moet duidelijk en gebruiksvriendelijk zijn
- Vermelding van specifieke kenmerken van elke locatie met pictogrammen
- Als er aan het begin van het jaar geen grote communicatiecampagne wordt gevoerd, zal het niet worden gebruikt (sociale netwerken, mail en langsgaan in auditoria)

verbetering van het aanbod

- Ontwikkelen van study spaces op of in de buurt van campussen, vooral hogescholen die zelden grote leerruimten hebben
- Ontwikkelen van study spaces langs de metrolijn 5-as waar veel studenten zitten (Oudergem, Woluwe, Montgomery, Hermann-Debroux)
- Zorgen voor meer ruimten voor groepswork & online lessen
- Ruimere openingstijden (van 7 tot 21-22 uur)

Fase 3: workshop #2

Datum: 3 december 2020

Doelstellingen:

- Bezorgen van de actiefiches aan de beheerders & gebruikers voor het testen van:
 - relevantie ervan
 - haalbaarheid ervan
 - implementatie ervan

3 sessies rond een dringende praktische oefening voor de volgende acties:

- Lancering van het platform rond study spaces
- Opening van een tijdelijke study space
- Jaarlijks forum met actoren van study spaces

Fase 3: workshop #2

Deelnemers	Bibliotheken	Openbare/communautaire actoren	Hoger Onderwijs Instellingen	Private actoren/verenigingen	Student
<ul style="list-style-type: none">•4 ERU- animatoren•11 beheerders•1 student	<ul style="list-style-type: none">•Franstalige bibliotheek - Gemeente Elsene	<ul style="list-style-type: none">•Cel Studenten - OCMW Stad Brussel•Tijdelijke bezetting - Citydev•Jeugddienst - Anderlecht•openbaar onderwijs – Stad Brussel	<ul style="list-style-type: none">•Slaagkansen verhogen - ERG•ULB•Sint- Lukas School of Art•EPFC	<ul style="list-style-type: none">•Brik•My Sherpa	<ul style="list-style-type: none">•VUB

Fase 3: workshop #2 – apprentissages

lancering van het platform rond study spaces

- Identificatie van databanken van beschikbare locaties
 - Validatie voor het in te vullen formulier
- Centraliseren van de informatieverzameling van de bibliotheken via openbaar onderwijs
- Hoe worden studenten betrokken bij het bijwerken van de gegevens?
- Aandachtspunt - openbare bibliotheken zijn niet bedoeld als study spaces

forum met actoren van study spaces

- Algemeen valideren van het idee om jaarlijks een forum te organiseren
- Grotere betrokkenheid van de instellingen voor Sociale Promotie
- En waarom geen netwerk opzetten met andere Belgische studentensteden?

faciliteren van de opening van een tijdelijke study space

- Identificatie van databanken van beschikbare locaties
- Uitwisseling van praktijken inzake beheer/vergoeding van studenten-beheerders
- Inzet & gedeeld gebruik van computerapparatuur via Citydev, iCity of bedrijfsdonaties
 - Nieuw actieterrein voor Citydev (proefproject?)
- Samenwerking tussen Citydev & l'ERG (vergadering begin januari)

Fase 4: actiefiches en aanbevelingen

5 ACTIEFICHES

OP VERSCHILLENDE TERRITORIALE NIVEAUS EN BETROKKENHEID VAN CSL

1. Gewestelijk online platform
2. Tijdelijke study spaces (faciliteren van het openstellen en gedeeld gebruiken van middelen)
3. Witboek study spaces
4. Coördinatie Gewest-Gemeenten
5. Gewestelijk forum “Studentenleven & study spaces”

Fase 4: actiefiche 1. gewestelijk platform

implementatie

- Verzamelen van gegevens via het te verspreiden formulier (1 specifiek persoon)
- Controles & updates volgens vastgestelde termijnen (CSL) via een uitnodiging voor study spaces
- Voortdurende actualisering (study spaces & studenten) via rechtstreekse toegang tot het formulier

rol van CSL

- Coördineren van implementatie van platform
- Coördineren van verzamelen/bijwerken van de gegevens

in te schakelen actoren

- Instellingen: Universiteiten, Hogescholen, Sociale promotie
- Gemeenten
- Citydev
- Brik
- Ondernemingen (coworking, VBO)
- Vzw's en organisaties actief op het gebied van slaagkansen verhogen (jeugdhuizen, MySherpa, Student Academy ...)

digitaal formaat

- Website leesbaar op smartphone in plaats van een extra app
- Gekoppeld aan de nieuwe CIBG-app "MyBrussels"

Fase 4: actiefiche 1. gewestelijk platform

zoekcriteria

- Gemeente
- Prijs/gratis
- Soort aangeboden diensten
- Openingstijden (met een vakje voor aangeven van “Momenteel open”)
- Soort ruimten

informatie over de study space

- Postadres en locatie op een kaart
- Openingstijden
- Telefoon/e-mail/fax
- Openbaar vervoer in de buurt
- Entiteit of instelling die de locatie beheert
- Prijs
- Gevraagd lidmaatschap
- Reservering?
- Soorten & beschikbaarheid van de verschillende plaatsen/ruimten: individuele studiecabines; grote open zalen ...
- groepszalen, computerruimte, eetgelegenheden ...).
- Aangeboden diensten

Fase 4: actiefiche 2. tijdelijke study spaces

2 soorten

- op middellange/lange termijn: lege kantoren, opgeschorte projecten, industriële locaties die erop wachten opnieuw in gebruik te worden genomen, leegstaande gebouwen, tijdelijk gebruik ter plaatse (bijv. BridgeCity).
- op zeer korte termijn: ruimten waarvan gebruik kan worden gemaakt buiten de openingstijden: lagere/middelbare scholen, eredienstplaatsen, theaters, expositieruimten, restaurants/hotels, gemeentelokalen ...

rol van CSL

- Optreden als facilitator tussen ruimten & beheerders/gebruikers (hulp inzake grondkwesties)
- Optreden als facilitator inzake beheer van de locatie via leggen van contacten/samenwerking
- Fungeren als informatieverstrekker op het gebied van financiële en juridische voorwaarden voor tijdelijk gebruik van study spaces
- Optreden als facilitator inzake levering van materiaal, voornamelijk computerapparatuur

vastgoedspelers/beschikbare leegstaande ruimten

- Citydev
- Particuliere promotoren
- Gemeenten
- Beheerders tijdelijke bezetting

computerapparatuur en uitrusting

- iCity
- IT-bedrijven
- Vzw's (bijv. LinkUp)

voor het beschikbaar stellen van tijdelijk beschikbare ruimten

- Lagere, middelbare en hogescholen
- Coworking
- Evenementenzaal of expositieruimte
- Brik

actoren die slaagkansen verhogen (begeleiding, coaching)

- Pôle Académique
- Student Academy
- Specifiek voor universiteiten en hogescholen

Fase 4: actiefiche 3. Witboek study spaces

Een informatie- en ondersteuningsinstrument voor organisaties die een nieuwe study space willen openen of hun aanbod willen verbeteren.

inhoud

- Inleiding
- Toegang
- Ruimten en inrichting
- Aanvullende diensten
- Beheer van locatie
- Communicatie
- Getuigenissen & uitwisseling van ervaringen van verschillende actoren
- Lijst met goed advies en zaken om te vermijden

rol van CSL

- Samenstellen van het witboek of fungeren als coördinator (als de opdracht wordt uitbesteed)

in te schakelen actoren

- Actieve actoren study spaces
- Studenten voor validatie en consistentie

Fase 4: actiefiche 4. coordinatie Gewest-Gemeenten

Verduidelijken van acties en ondersteunen van CSL afgestemd op de behoeften van iedere gemeente.

rol van CSL

- Faciliterend en begeleidend te werk gaan voor een beter aanbod inzake study spaces binnen gemeenten

in te schakelen actoren

- CSL
- contactpersonen onder het gemeentepersoneel
- relevante gemeentediensten
- instellingen voor hoger onderwijs
 - actoren op het terrein (slaagkansen verhogen + jeugdhuizen)
- Voor organiseren van een studiedag/opleidings sessie: Brussel Plaatselijke Besturen

implementatie

- Samenzitten met de gemeentediensten betrokken bij slaagkansen verhogen/study spaces (actie op gemeentelijk niveau):
 - Op zoek gaan naar een contactpersoon binnen de gemeente: maximaal gebruikmaken van de informatie binnen de gemeente > Coördinerende workshop met CSL & contactpersoon > Coördinerende workshop met CSL & contactpersoon & verschillende in te schakelen diensten van de gemeente
- Coördinerende workshop met CSL, contactpersoon en de instellingen voor hoger onderwijs op of aan de grens van het gemeentelijk grondgebied
- Coördinerende workshop met CSL-contactpersoon & actoren op het terrein

Fase 4: actiefiche 5. Gewestelijk forum

Jaarlijks organiseren van een groot forum, type "sessie studentenleven en study spaces": promotie, informatie en collectieve intelligentie.

doelstellingen

- Faciliteren van vergaderingen/samenwerkingsverbanden tussen actoren
- Delen van feedback/vernieuwende praktijken
- Afstemmen van de diensten op eventuele nieuwe behoeften, bevindingen, zwakke punten gesignaleerd door studenten
- Brainstormen over onderwerpen of moeilijkheden waarmee verschillende actoren te maken krijgen
- Verzamelen van feedback/ideeën op het platform van CSL & de bouwprojecten die deze cel tegen die tijd zal opzetten

rol van CSL

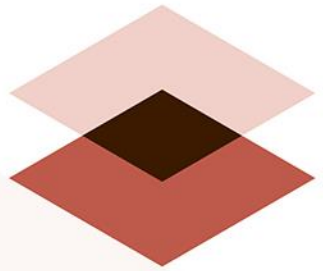
- Organisator van het forum

actoren om in te schakelen

- Actoren (huidige & toekomstige) study spaces: instellingen, particuliere bedrijven, coworking, vastgoedbeheerders, vzw's ...
- Studenten/studentencomités actief op het gebied van kwesties i.v.m. slaagkansen verhogen
- Organisatie gespecialiseerd in participatie & collectieve intelligentiepraktijken

implementatie

- Vastleggen van te behandelen onderwerpen
- Op zoek gaan naar sprekers om uit te nodigen
- Bepalen van programmaformat

perspective
.brussels

www.perspective.brussels

Bureau bruxellois de la planification / Brussels Planningsbureau